

Omvårdnad i livets slutskede

Kerstin Witalis
Fortbildningsutvecklare,
Palliativt kunskapscentrum i Stockholms län

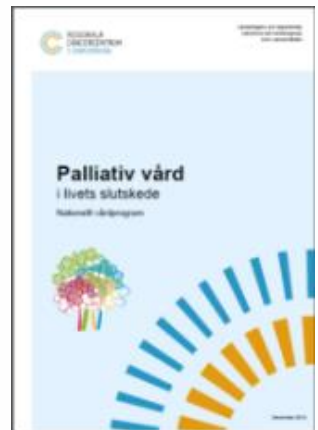

”Nu känner jag mig som en människa”

Palliativ vård i livets slutskede, Nationellt vårdprogram

Kapitel 14:
Omvårdnad i
livets slutskede

Kapitel 11:
Strukturerat
arbete - de 6 S:n

De 6 S:n

- Självbild
- Symtomlindring
- Självbestämmande
- Sociala relationer
- Sammanhang
- Strategier

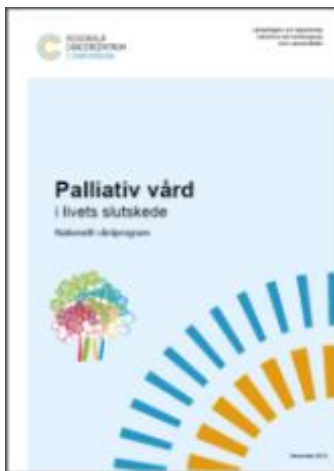

Självbild

Kapitel 14: Omvårdnad i livets slutskede

Välbefinnande **Vårdmiljö** Symtomlindring
Värdighet Integritet/privatliv Respekterade val
Patientsäkerhet, prevention och medicinering
Kommunikation Respiration Vätska och näring
Elimination Personlig hygien **Munhälsa**
Hud och sår Kroppstemperatur Sömn och vila
Fysisk funktion och vardagliga aktiviteter
Sexualitet/intimitet

Munhälsa

- Allmäntillstånd
- Näringstillstånd - måltid
- Kommunikation
- Utseende
- Självkänsla
- Välbefinnande och livskvalitet

I livets slutskede: Lindra
törst - öka välbefinnande.

Kunna tugga, svälja, tala,
sova, umgås/vara nära...

Stor social och psykologisk betydelse!

”För man kan inte vara sig själv när man är torr i mun”

Fransson, L .(2013). *Munhälsa hos patienter med cancer i palliativt skede*

Etiska överväganden i vardagen

Göra gott

Inte skada

Integritet, Värdighet, Självbestämmande

Vårdmiljö

- Trygg och behaglig
- Estetiskt, rent
- Avskildhet och/eller gemenskap
- Privatliv?
- Hjälpa att minnas vem man är

Fysisk funktion och vardagliga aktiviteter

- Vardagliga aktiviteter
 - ADL - betydelsefullt
- Förlust av förmågor
 - beroende av andras hjälp

*Vad är viktigt
för dig nu?*

Hjälp att hushålla med krafterna
Teamet tillsammans - möjliggöra
Realistiska och meningsfulla mål
Skapa mening och hopp

Bibehålla självständighet, leva så
normalt som möjligt, umgås,
göra avslut, samtal...

Glöm inte att ha hand om kroppen!*

”Lagar pannkaka som patienten önskar”

”Byter till favorittröjan...”

”Ser till att patienten är ren, fin och doftar som hon brukar (egen tvål och parfym), lägger dit handdukar, vänder på kuddarna”

”Ställer patientens tofflor vid sängen även om hon/han inte kan gå”

Lindqvist, O., Tishelman, C., Lundh Hagelin, C., Clark, J. B., Daud, M. L., Dickman, A.,... Rasmussen, B. H. (2012). Complexity in non-pharmacological care-giving activities at the end of life: An international qualitative study. *PloS Medicine*, 9(2), 1-10.

*Referat i *Palliativ vård - Tidskriften för palliativ vård i Sverige*, nr 2, 2014.

Kunskapsläget?

- Mer evidensbaserad kunskap behövs

men också...

- Sprida och använda redan befintlig kunskap.
Gemensam utmaning – hjälpas åt!

www.pkc.sll.se

Tack!